

'ม.มหิดล' ค้นพบ
พืชชนิดใหม่ >9
วงศ์ผักบุ้ง สกุล
หนาวเดือนหน้า

รายงานพิเศษ

'ม.มหิดล' ค้นพบพืชชนิดใหม่ของโลก วงศ์ผักบุ้ง สกุลหนาวเดือนหน้า

สองปีก่อนโลกยังไม่รู้จักภัยจากเชื้อไวรัส COVID-19 แต่พอเมื่อมีการแพร่ระบาดในวงกว้างทั่วโลก จึงทำให้ทุกวันนี้ไม่มีใครที่ไม่รู้จักโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ดังกล่าว

เช่นเดียวกับนานาอารยประเทศทั่วโลกใบนี้ที่ยังรอคอยการค้นพบ รวมถึงพืชที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ ซึ่งรอการค้นพบว่ามีประโยชน์ หรือโทษอย่างไร โดยงานอนุกรมวิธานพืช (Plant Taxonomy) คือพื้นฐานสำคัญสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าว

เมื่อเร็วๆ นี้ มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะ "ปัญญาของแผ่นดิน" ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่แก่วงการพฤกษศาสตร์โลก จากการค้นพบพืชชนิดใหม่ในวงศ์ผักบุ้ง สกุลหนาวเดือนหน้า (*Erycibe Roxb.*) จำนวน 3 ชนิด จากประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดย นายพงศกร โกฉัยพัฒน์ นักศึกษาปริญญาเอก ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ค้นพบขณะศึกษาวิจัยพืชสกุลนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับ Dr.

Timothy M.A. Utteridge ผู้เชี่ยวชาญจากสวนพฤกษศาสตร์หลวงเมืองคิว (Royal Botanic Gardens) หรือ “สวนคิว” (Kew Gardens) แห่งสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นสถานที่ศึกษาวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์ระดับโลก โดยพืชชนิดใหม่ทั้ง 3 ชนิดดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์ใน “Phytotaxa” ประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นวารสารทางด้านพฤกษศาสตร์ที่มีชื่อเสียงระดับโลก นายพงศกร เล่าว่า ในระหว่างที่ได้ศึกษาตัวอย่างพันธุ์ไม้สกุลหนวดเดือนหน้าจากประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียด้วยทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ไตรเพิ่ม อาจารย์ประจำภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้เชี่ยวชาญด้านพืชวงศ์ผักบุ้ง และ Dr.Timothy M.A. Utteridge ผู้เชี่ยวชาญด้านพืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกัน ได้ค้นพบพืชชนิดใหม่ในวงศ์ผักบุ้ง สกุลหนวดเดือนหน้า (*Erycibe Roxb.*) 3 ชนิด ได้แก่ 1. *E. brunneopilosa* Kochaiph. & Utteridge 2. *E. sangiheensis* Kochaiph. & Utteridge และ 3. *E. trichocarpa* Kochaiph. & Utteridge ซึ่งถึงแม้ว่าพืชทั้งสามชนิดจะไม่ได้ค้นพบในประเทศไทย แต่ก็มีประโยชน์ต่อโลกได้ เนื่องจากเป็นทรัพยากรของโลก ซึ่งพืชที่ค้นพบใหม่ทั้ง 3 ชนิดนี้จัดอยู่ในวงศ์ผักบุ้ง แต่มีโครงสร้างของดอกแตกต่างจากผักบุ้งปกติ กล่าวคือ ดอกของผักบุ้งโดยทั่วไปจะเป็นทรงกรวยปากแตรกว้าง แต่พืชทั้ง 3 ชนิดนี้มีลักษณะกลีบดอกเวียนเหมือนงวงจักร 5 แฉก ซึ่งจากการค้นพบดังกล่าว จะได้มีการศึกษาต่อยอดหาสารที่มีคุณสมบัติใช้เป็นยารักษาโรคเพื่อประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ไตรเพิ่ม กล่าวเพิ่มเติมว่า พืชชนิดใหม่ใน

วงศ์ผักบุ้ง สกุลหนวดเดือนหน้าทั้ง 3 ชนิดที่ นายพงศกร โกฉัยพัฒน์ ได้ร่วมค้นพบเป็นครั้งแรกกับ Dr.Timothy M.A. Utteridge นั้น มีลักษณะดอกคล้าย “ต้นพลั่ว” ซึ่งเป็นไม้เถาสกุลหนวดเดือนหน้าอีกชนิดหนึ่งที่ขึ้นอยู่ตามริมลำธารของน้ำตกพลั่ว จังหวัดจันทบุรี อันเป็นที่มาของชื่อน้ำตก ซึ่งพืชในสกุลหนวดเดือนหน้าทั่วโลกมีประมาณ 70 ชนิด พบในประเทศไทยประมาณ 10 ชนิด สำหรับเรื่องคุณสมบัติทางยาเคยมีรายงานวิจัยว่าพืชสกุลหนวดเดือนหน้าบางชนิดสามารถรักษาโรครูมาตอยด์หรืออาการปวดข้อได้ และขณะนี้นักศึกษาปริญญาโทในภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังศึกษาหาสารสำคัญที่อาจใช้เป็นประโยชน์ทางยาในพืชสกุลนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ให้ข้อมูลอีกว่า หลักการระบุชนิดของพืชโดยทั่วไปจะใช้โครงสร้างของดอกเป็นหลัก แต่เนื่องจากดอกของพืชสกุลนี้ไม่ได้ออกทุกปี จึงจำเป็นต้องศึกษาลักษณะลัษฐานวิทยาในส่วนอื่นของพืช เช่น ใบ และลำต้นอย่างละเอียดเพื่อใช้ประกอบในการระบุชนิดพืชในกรณีที่ไม่มีพบดอก เพราะเมื่อไม่นานมานี้มีข่าวการนำส่วนของต้นพืชสกุลหนวดเดือนหน้าชนิดหนึ่งมาใช้ต้มดื่มเพื่อประโยชน์ทางยา แต่กลับพบว่า เป็นพืชจนถึงแก่ชีวิตอาจเป็นไปได้ว่านำพืชผิดชนิดมาบริโภค เพราะพืชในสกุลหนวดเดือนหน้านั้นมีทั้งชนิดที่เป็นประโยชน์และโทษ

“อนุกรมวิธานพืช” จึงเปรียบเหมือนรากฐานสำคัญต่อการศึกษาในทุกๆ สาขาทางด้านพืช เนื่องจากการระบุชนิดพืชอย่างถูกต้องนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งก่อนที่จะนำพืชนั้นๆ ไปศึกษาต่อยอดในด้านอื่นๆ

เพื่อที่เราจะสามารถใช้ประโยชน์จากพืชได้อย่างเต็มที่และยั่งยืนต่อไป

ยังมีพืชอีกมากบนโลกใบนี้ที่รอการค้นพบ เพื่อศึกษาประโยชน์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พร้อมให้คำปรึกษา เพื่อทุกการค้นพบของพืชชนิดใหม่ได้เป็นที่ประจักษ์ และยังประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติต่อไป ติดต่องาน inbox ได้ที่ Facebook : Plant Science @ Mahidol University